

Esc de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, cand o cõla intrãga, cand numai diumetate, adeca dupa momentul impregiarilor.

Pretul de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe an intreg	8 fl. v.
diugetate de an	4 " "
patrariu	2 " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe an intreg	16 fl. v. a.
diugetate de an	8 " "
patrariu	4 " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se fac la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adrapul la Redactiune: Josefstadt, Langegasse Nr. 43, unde sunt a se adresã si corespundintile, ce privã Redactiunea, administratiunea sãu speditiã cãte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era de anonime nu se vor publicã.

Pentru anuncii si alte comunicãri de interes privat — se raspunde cãte 7 or. de linie, repetitiile se fac cu pretul scãzut. Pretul timbrului este 30 or. pentru una data, se antecipa.

Viena 25 aprilie/7 maiu 1867.

Caletori'a Mai. Loru Imperatului si Imperatesei la Buda-Pesta, a fostu otarita pentru astadi demanãtia. In capital'a Ungariei se facura de lungu timpu pregãtirile pentru primirea stralucita a suveranului, care va petrece acolo pana la incoronare, cu o intrerumpere numai, ce se va intimplã la 20 maju, candu M. Sa Imperatulu in persõna va deschide senatulu imperiale. Din Buda-Pesta Domnitoriulu va face excursiuni, cercetandu cate-va comitate. —

Ministrulu Beust adunã domineca sãr'a o conferintia, la care participa multe notabilitati de ale nemtiloru: Berger, Kuranda, Mühlfeld, Schindler, Kaiser, Lende, Pratobera, Giskra, Skene, Lasser principele Sanguszko si alții, era din partea magiariloru ministrii Andrassy, Eötvös, Festetics, Lónyay si subsecretariulu de statu br. Nopcea.

Conferintia nu avu neci programu neci ordine de di, prin urmare nu pãte fi vorba neci despre stabilirile ei, ci avu mai vertosu caracterulu unei conversatiuni private. Intentiunea lui Beust erã a-i aduce pre nemti in coatingere cu ungurii, si asiã a-i familiarisã cu dualismulu. Domnii magiari aperau elaboratulu dietei pentru afacerile comune contra exceptiuniloru ce li opuneau nemtii. Desclinitu ministrulu de finantie alu Ungariei d. Lónyay trebuie se dee multe descluciri la observatiunea cã de la infiintarea ministeriulu ungurescu au trecut din cass'a imperiulu 30 de miliõne de flor. la Ungari'a, fora ca ministeriulu de Buda-Pesta se fie contribuitu ceva la acele spese cari sunt comune, precum: prã nalt'a curte, armat'a, flot'a, esternele. Lónyay le puse la cont'a administratiunei ce tocm'a se introduce.

Conferintia durã pana la 12 õre sãr'a. Nemtii, precum spunu organele lor, returnara a casa cu multiamire mai mare de cum sperau. Va se dica, s'au apropiatu de direptiunea dualistica a politiceii lui Beust. Putieni fõrte remasera fideli constitutiunei din 26 fauru, si intre acestia mai energici sunt Lasser si Skene, cari si astadi pretindu unu senatu imperiale pentru monarchi'a intrãga, si in asta privintia se basãza pe poporatiunile slave si pe romani, ma ar fi gat'a a se invõf si cu tendintiele cehiloru.

Am pomenitu despre diet'a Croatfei cumca propusetiunile regesci ce i s'au asternutu, le-a predatu unei comisiuni de 9 membri, cu insarcinarea se le examine si se faca reportu dietei. Acestu reportu acũ e gat'a, si diet'a astadi sãu mane va avã se-lu desbata. Nu ni e cunoscutu inca acestu operatu in estensiunea lui intrãga, catu se scie e cã pretinde paritatea fatia cu Ungari'a, si cã se invõiesce a trimite o delegatiune care impreuna cu alt'a emisa de diet'a ung. se stabilãscã diplom'a inaugurala in ce se atinge de Croati'a.

In numit'a comisiune de 9 insi, unionistii avura numai 3 voturi. Nu potãmu inca sci daca acẽst'a e proportiu-

nea si in dieta; standu acestu casu, croatii nu vor pati la Zagrabia ceea ce li se intimplã romaniloru la Clusiu.

Pentru diu'a de astadi e statorita intrunirea unei conferintie la Londra in cestiunea Luxemburgulu. Vor luã parte Olandi'a, Angli'a, Franci'a, Itali'a, Prusi'a, Austri'a, Belgiulu inca a primitu invitare. Pentru prim'a data vedemu acum Itali'a in consiliulu poteriloru mari ale Europei, intr'o cestiune ce e departe a o atinge nemedilocitu. Unii sciu cã Franci'a a propusu invitarea Italiei, de comunu inse se crede cã a propus'o Rusi'a, era cele lalte poteri si-au datu delocu invoirea.

Comisarii poteriloru la acẽsta conferintia, vor fi in ordine prima reprezentantii lor cu resiedinti'a in Londra, caror'a li se vor mai trimite cati-va barbati de specialitate in militã.

Dãriale poteriloru interesate in cauza ni descriu prospectele bune ale conferintiei pentru a stabili contielegerea. Principiulu neutralisarei marelui ducatu e desbatutu mai multu. Cu tãte acestea se scriu multe despre inarmarile ce se facu in Franci'a, dar mai alesu in Prusi'a, carea in casulu unui resbelu va trebui se se ingrigãscã nu numai contra pericelor de la Franci'a, ci totodata si contra erumperei nemultiamiriloru nutrite de poporatiunile anessate numai anu lã Prusi'a, si cari n'au perduto inca dorulu pentru starea lor de mai nainte. —

Espusetiunea etnografica din Moscva, ce se inaugurã dominec'a trecuta (5 maiu n.) dã multu de cugetatu mai alesu dñaristiceii austriace, casã a statulu mai deapropã interesatu, si din care rasele slave — afora de poloni — trimisera reprezentanti cu multimea. Polonii, superati purure pentru tãte presemnele estinderii domniei rusesci, debaca contra celor'a ce au trimisu reprezentanti, desclinitu contra cehiloru, cu cari pare cã si-au impartitu colacii chiaru si in ce se atinge de sistem'a politica inreconstituirea monarchiei. Dñariulu nemtiescu „Presse,” folosindu acẽsta ocaziune, cãrca se demustre poloniloru cã dieu alianãti'a lor cu cehii si cu federalismulu n'a potutu fi buna, deci trebuie se rumpa cu asta politica, si se trãca in castrele nemtiloru.

Nu se pãte incunjurã surisulu la acẽsta invitare naiva a Presei. Ea chiama pre poloni in castrele nemtiloru, pre candu nemtii insisi pre sine nu se cunoscu, nu sciu daca sunt dualisti ori centralisti, si ei totusi invita, unde si la ce? nu sciu neci invitorii! cu tãte acestea polonii se vina neconditiunatu, se vina ab invisit.

Scõlle nãstre in Transilvania.*)

III.

Daca educatiune a este oglind'a caracterulu, si institutiele de invetiamentu si de educatiune barometrulu culturai unui poporu, unei

generatiuni; daca ea are se arete, de unde rãvãrsã viãti'a nãstra nationala, ce trebuintie avemu necesarie si ce ideali ni-amu castigatu; apoi cu dorere trebuie se recunãsemu, cã barometrulu educatiunei nãstre nu arãta inca timpu frumosu, si cã acẽst'a trebuie se intereseze pe ori cine, care si-iubescã poporulu seu. Invetiamentulu popularu, precum aretãramu mai sus nu e indestulitoriu, cu atãt'a mai putienu ne pãte indestuli educatiunea, care luandu unele putienu exceptiuni afara neci a casa la familia, neci in scõla la invetiatoriu nu-si afla reprezentantele seu. Copilulu vine de a casa murdariu, nespelatu, nepeptenatu, incarcatu cu necuviintie si acũ nu e cine se-lu indrepte si se-lu desbrãce de ele. Ce e dreptu, institutiele nãstre de invetiamentu facu pe tineri mai dibaci, mai iscusiti, mai apti, ba pãte si mai infumurati; inse nu li intarescu caractrulu, nu li dã potere morala, nu-i deda la supunere cuviicãsa, nu la conscientiositate si fidelitate indestulitã si õmenii, caror'a lipsescu aceste atribute, pe langã tãta sciintia si cunoscentia lor, strica mai multu si pretutindenea natiunei si causei ei comune de catu ce folosescu. Plutarchu ni arata cum se fie educatiunea in urmatõriale multu insemnatõrie cuvinte. In educatiune ca si in arti si sciintie si insasi virtute se ceru trei lucruri: Natura, invetiamentu, dedare sãu exercicare. Natur'a fara de invetiamentu este — õrba, invetiamentulu fora natura — d'efectuosu, exercicãrea fara amendõce — neperfãctã; cãci precum se cere la agricultura pamentu bunu unu bunu agricultorulu si o sementia buna: asiã trebuie se afie dispositiunile bune, unu bunu invetiatoriu si bune invetiaturi si admonitiuni.

Nu mai invetiamentulu fara educatiune nu ne dace la scopu, nu ne da inasuribile recõrte de spiritulu timpulu, fiindu cã elu are mai cu sãma a lucrã numai cu o potere adeca cu aceea a cunoscentiã si daca acẽst'a se tractãza abstractu, si pãte si mai superficialminte apoi ea si ingõnfa. Dreptu aceea este de a se ingrigi de timpuriu, ca si voii copilulu se se decõ directiune duratõria spre bine si spre cele placute lui Domnedieu si õmeniloru si a lu intariã astfelu in acẽst'a, ca se fie totu deun'a in stare a se supune vointiei lui Domnedieu si espre-siuniloru mintii sanetõse; a se opune bolduriloru sensuali si intereselor egoistice; a nu cede nici silei, nici amagirei si in tãte distructiunile, ispitele, grigile si luptele vietii pamentene se

se nege aceea, ce e invederatu ca sãrele, si noi scim cã elu ce lupta pentru negatiune, acẽl'a nu cercãtã multu, daca numai contradice. Noi scim cã inca Cicero a disu: „nu existe neci unu lucru asiã putedu, care se nu-si afie unu filosofu de defensoru. Noi inse intrebãmu: Ore daca ceva este putedu, totu atãt'a, ori se va apãrã bine ori reu, este pentru aceea mai putienu putedu si de lapedatu? Nu ne lasãmu dara in detãnu cu unu astfelu de scrutoriu, fiindu cã in decursulu descrieriloru nãstre ni se va mai dã ocaziune a reflectã la unele si altele. Atãt'a inse vremu se spunemu Diu corespundinte cã nu numerulu celu mare? alu scõlariloru din Protopopiatulu Dobroi ni-a batutu la ochi, ci impregiurarea aceea cã tocmã atãtia copii frecuentãza scõla, cati suntu si pacãci de scõla, ce nu va crede neci celu ce a scrisu tãbelele. Si fiindu cã D. P. F. se provõca la scõla din Roscani, l' intrebãmu cã scie Dea cum a afiatu consiliariulu de scõle acea scõla la anul 1864, si ce i-a spus invetiatorulu de atunci Fogorasi? spre satisfactiunea nãstra mai adaugemu si aceea, cã precum ni s'a referatu, in ministeriu de invetiamentu, a retransmisu acele tãbele, ca neadeverate in dreptu spre rectificãre. Neci provocãrea la scõlele capitali si la gimnasiulu din Brasiovu, nu ne alterãza cãci mai scim cã ce greutatã s'au infiintiatu acelea si cunãsemu factorii cari au lucratu la ele prã bine, si de amu descrie stori'a infiintãrii lor, ni se pare cã ti-ai schimbã parereã. Brasiovulu este numai unulu si ce a potutu face si a facutu Brasiovulu, putienu comune romanesci vor potã face vre odata, noi cunãsemu si acei factori si ne inchinãmu lor. Cercularile nu suntu pentru noi auctoritate, cãci noi precepemu tendintia lor. Catu e pentru pastreãrea limbii vom vorbi de alta data. In fine fie-ne si nõã iertatu a incheiã cu acea observatiune, cã noi tãnemu pre. P. F. si pre toti semenii lui de astfelu de õmeni, despre cari dice scriptur'a: Fluera'tãm vãã si n'atã jocatã, de gele am cantatu vãã si n'ati plansu. (Mateu cap. 11 vers. 17.)

caute la adeveru, ascultare si infrenare, atributiuni aceste, cari de si le vor insuãã copiii de mici, vor inforã inaintea ochiloru nostri si ne voru aduce o fericire de care ne voru invidiã si diei. A se rogã pentru tãte, a multiamã pentru tãte si a ascultã in tãte cate sunt fundamentulu educatiunei bune. Firesce cã acẽst'a esti o problema grea, de la inceputu deslegãrea ei se tiene de familia. Familia esteradecina societatii, nemedilõciti'a formatiune a comunetãtii, embrionalulu statulu societãtii si oricine conturba si promovãza famili'a, acẽl'a conturba si promovãza societatea in celu mai adãnu fundametalu ei. Si pentru aceea e adeverata afirmatiunea: Lãganulu cepilulu este lãganulu societãtii õmenesci si legatur'a intre barbatusi muiere este o legatura a õmenimeii. Prin fiintia familiei este determinatu singuraticulu medulariu alu ei. Cãci omulu si indrãpta in modulu seu de cugetare si de negotiãre, in conclusele sale si in modulu seu de intuitiune de impregiurulu seu. Esperintia ne invãtia, cã acele organe ale spiritulu dau celu mai mare semn de viãtia la singuraticii copii, cari se uita mai multu de impregiurulu lor si prin urmare se exercicia. Unu copilu, care are putienu si putienu pre langã sine, nu se destãpta asiã iute in facultãtile spirituali, ca acẽl'a, care are multe si multi pre langã sine. Copiii cu asemeni despusetiuni spirituali se facu intr'o familia egoistica egoistici, si in un'a religiõsa si virtuõsa religiosi si virtuosii. Fiindu dara cã copilulu este in familia, si se desvõlta astfelu precum e famili'a este de cea mai mare insemnatate ca acẽst'a se fie amesurata naturei, se fie adeca aceea, ce are se fie in organismulu macrosomulu, omulu, poporulu, ca invetiãci ei se se faca adeverate medulare ale acestui intregu mai mare. Copilulu capeta de la familia intrãg'a forma a estimei sale. Chila lui, jucariile lui, õmenii a familiei suntu cei mai iubiti ai lui, singur'a lume a lui. Din ea si prin ea se nutresce si se formãza in voi'a lui, si simtulu lui si cugetãrea lui. Tãte ideile lui se abstragu, de aicea invãtia elu a iubi si a fi virtuosu; acestu locu de fapte lu destãpta la fapte proprie, aicea dara se pune fundamentulu pentru fitoriulu omu. Cata ponderositate trebuie se punemu dara pe aceea, ca elu se zerãca acũ in õmenii familiei sale de accia cari luca cu precugetare; cacãsa parintãscã se fie unu santu altariu pe care arde flacar'a virtutii ce mistuesce cu limba de focu totu ce e vitiosu si nesantu, pe care se fie depusa intieptiunea artii de educatiune din care are se purcãda mai nainte de tãte iubirea de patria, si acẽsta iubire se cuprinda tãte acele inriuriri care a facutu pe strabunii nostri mari si ne voru radicã si pre noi daca ne vomu ingrigi de ea. Este o signatura a poporulu romanu, ori unde se afla, ca tocmã acum in timpurile aceste fatali se lucre la nobilitarea vietii poporulu, ca se pãta dã sprijõna statulu in care se afla.

Firesce cã in familia madulariulu celu mai insemnatu — pentru crescere este mama. Ea e aceea, care a portatu õpilulu 9 luni sub peptulu seu, ca este care lu pãrta in brãtiele sale lu doiesce, lu nutresce, ii arata impregiurulu seu si ilu face cunoscutu cu elu. Unu omu care a avutu o iubitorã evlãviõsa mama, nu pãte perã cu totulu; cãci aceea ce a intiparitu mam'a in inim'a copilulu nu se va sterge nici o data de totu. Si pentru ce iubesce omulu asiã de tare colib'a sa si aterna cu trupu cu sufletu de ea? Nu numai pentru cã s'a nascutu in ea, ci pentru cã a simtitu in ea cea mai dulce petrecere a unui copilu, pentru cã a gustatu in ea iubirea mamei sale, pentru cã a invetiãtu in ea prin rostulu mamei sale a cunãce pre creatoriulu curescu, scurtu pentru cã a invetiãtu in ea ce e mai pretiosu si santu in posesiunea unui omu, adeca iubirea si credintia. Unu astfelu de omu voru fi si voru remanã pururea reminiscintiele din copilaria sãntã; elu va iubi pana ce va trãi pe mam'a sa, si prin acẽst'a colib'a sa, si prin acẽst'a patri'a sa, si credintia care l'a invetiãtu mama-sa, in care l'a crescutu

*) Articululu de la frontier'a Banatulu esitu de la D. P. F. in contra observãriloru nãstre, nu ni-au schimbãtu intru' nemicu convingerea nãstra. D. P. F. vre

mama-sa i va fi peste totu scumpa. Elu, coren-
du trebuntia, va dá pentru aceste ale sale mai
sante bunuri sangele si vieti'a sa. Mam'a, care
credintios iubindu, ingrigesce de trupulu si
sufetulu copilului seu si tota inim'a ei o da lui,
secera o contraiubire de care nu se bucura
nime altulu pre lume. Ferice dara de acelu
copilu care are mama intielpta si cu virtute.
Axiom'a: cumca mam'a este menita de la
Ddiu a fi antai'a crescatória a copilului, a
recunoscut'o si cei mai renumi educatori, si
istori'a ni spune cá barbatii extraordinari au
avutu si mame extraordinarie si intielepte. Ast-
feliu a fostu Olimpi'e mam'a lui Alesandru
celu Mare, Corneli'a mam'a Grachiloru. Mam'a
lui Goethe, Schiller, Hortensi'a mam'a lui Na-
poleone alu 3lea.

Cu catu suna dara mai tare pretensiunea
ce atinge inaintarea trebiloru scolari, cu atatu
mai chiar venimu la cunoscutia cá celu mai
aduncu temeiu pentru adevrat'a ferice si
binefacere a ómeniloru sta in educatiune: cu
atatu mai mare are se ni fie ingrigirea pentru
crescerea seculu frumosu. Si daca a disu óre-
si-candu cineva: „e mai usioru a cresce fetole
de catu a le maritá“, apoi elu de buna séma a
intielesu cá in timpulu nostru materialu se
cauta mai multu zestrea de catu educatiunea.—

Inse o femea bine crescuta in ori ce timpu
este margaritariulu celu mai pretiosu in corón'a
casei. Educatiunea despre vocatiunea femeiei
pentru vieti'a practica este si va fi totdeun'a o
domnedieasca binecuvantare peste cas'a parin-
tesca si peste vieti'a sociala, care face pe bar-
batu si tota cas'a lui mai ferice de catu coron'a
unui munte de auru. O binecuvantare acést'a
ce se latiesce nunumai a supra familiei concer-
ninti ei si a supra patriei si omenimei.

Nici unu poporu din lume nu a cuno-
scutu mai adevratu insemnetatea femeii in
societatea omenéca ca americanii din statele
unite, inse nici unu poporu din lume nu ingri-
gesce mai multu de crescerea ei ca tocmai ame-
ricanii. Ómenii practici in tóte ale loru au tre-
cutu usioru si preste ace'a neindreptare a
judetiului, care basata pe auctoritatile unoru
barbati egoistici vré se arete, cá femeile ar fi
in privint'a poteriloru trupesci si sufletesci mai
slabe de catu barbatii; cáci observatiunile si
sciintiele desbracate de ori-ce opiniune preocu-
pata au doveditu din destulu cá trupulu ambe-
loru sece, adeca si celu barbatescu si celu
femeescu l'a edificatu natur'a amesuratu scopu-
lui seu numai intr'atata diferitu in catu
ceru functiunile seculu, in altele a datu atatu
barbatulu catu si femeii in asemenea merura
dispusetiuni si poteri trupesci si sufletesci. Cáci
natur'a eserecádupa nestramutabilele si vecini-
cile legi ale ei catra tóte fapturile ce le produce
cea mai strinsa dreptate. Americanii punu
cu totu dreptulu celu mai mare pretiu
pe educatiunea femeiloru. La ei este in-
vetiamentulu mai intinsu si mai bunu ca in
Europa. Fetele mergu regulata pana la
18—20 ani la scóla si in timpulu acést'a in
vétia totu cuprinsulu sciintieloru propuse. Celu
mai multu timpu se intrebuintéca pentru sci-
intiele practice, Istori'a, sciintiele naturale; cu
deosebire botanic'a mai fie-care fata are erbariu-
lu ei, care lu continua si dupa ce ese din scóla;
geometri'a, trigonometri'a si computulu mai
multa suntu obiecte de invetiamentu obicinuitu
Fetele mergu la scóla ca junii la noi cu carti-
le subsóra, fara ca se fie genate de cineva. Ba,
ce e mai multu unii tineri mergu la esamene
si acolo si alegu fitórele socii. Scólele de
foto americane au cu scólele din Anglia
directiunea practica, cu cele din Franci'a
cultur'a gustului, cu cele din Germani'a ten-
dinti'a afabile pe langa spiritulu cosmopoliticu
alu americaniloru Femeile in Americ'a au cea
mai mare influintia a supra pedagogiei; cáci
precum ingrigesce ele de educatiunea casnica
asiá si de invetiamentulu in scóla. In scólele
populare ba si in unele mai inalte suntu multe
invetiatoresce.

Cum sta la noi cu famili'a? Reu de totu.
Cáci mamele de la tíera n'au neci o cunoscutia
de educatiune, suntu pline de prejudetie
de bigotismu si superstitiuni, éra cele de pe la
orasie si cetati se inchina modei si maimutiése
pentru copiii loru togmai astfeliu de lucruri ce
ar trebú se ste departe de ei. — Cea mai
strigatóre admonitiune a timpulu presentu este:
paziti trupulu copilului, ca se se póta formá in
elu unu spiritu tare si nobilu; cele mai multe
gresieli se facu a casa la ingrigirea trupésca a
copilului si cea mai mare parte a romanimei
pere prin gresit'a educatiune la inceputu, séu
se pune semburile la multe rele trupesci si mo-

rali. — Cine nu are copiii nu scie de ce tra-
iesce, si mam'a fara copii nu scie, ce e iubirea.
Cu tóte acéste remane unu adeveru nestramu-
tatu, cá nascerea e multu, inse educatiunea e si
mai multu.

De la nascere pana la natural'a mórte are
omulu se tréca prin mai multe període de ale
vietii, cari le numimu etati séu verste, si adeca:
verst'a nounascutiloru, a sugatoriloru, a copila-
riei, a fecioriei séu a scólei, a junimei, a barba-
tíei si a betranetiloru; fie-care versta cere o deo-
sebita tractare trupésca si sufletesca. Noi aicea
vomu atinge numai pe scurtu cele patru verste
dantaiu, numai din acelu punctu de vedere, ca
se vedemu, ce ni lipsesce.

Cum zaresce copilulu lumin'a lunei cam
de obste cu o doioasa strigare pasiesce in starea
celui nou nascutu, si remane in ea 6—8 dile
adeca pana ce s'a vindecatu buriculu de totu.
La inceputulu acestui periodu se facu in tru-
pulu nou nascutulu niste revolutiuni: o multi-
me de organe (plamanele, stomaculu, matiele)
ce erau nainte de nascere neactive pasiescu a-
cuma in lucrare, altele si schimba actiunea
(cereularea sangelu, nervii, operatulu pelei si
alu udului) unele incéta de a mai lucrá (funi'a
buricului) acésta revolutiune altfeliu firésca si
necesaria cate odata nu se arata nici de cum,
séu numai partialminte si intr'o directiune fal-
sa, si atunci cam de obste moru copiii de locu
dupa nascere. Cu tóte acéste se nu cugete ci-
neva, cá mortalitatea cea mare intre nouna-
scuti si sugatori ar fi naturala, causata prin plapen-
d'a organizare a trupului, nu, nici de cum, ci
ea este numai o urmare a celor multe gresieli
ce se comitu din partea crescatiloru in tract-
tarea copiloru.

Regul'a ce are de a observá o mama in-
tielepta ba ori care alt'a aicea este urmatóri'a:
noulu nascutu se se scalde in apa calda (nu fer-
binte) de la 30—26° so se invelue in scutece
curate, moi si in invelitori caldúrose (inse nu
pene si pei) care inse se nu fie prè strinse; se
bè laptele mamei sale, séu de la o doica curata
si sanctosa, in casu de lipsa de vaca inse ne-
fertu ci numai incalditu puindulu intr'o sticla,
si acést'a in apa calda; se resufle aeru curatu
caldu de 15—17°; se se pastreze de tóte impresi-
unele mai tari ale sentiuriloru adeca de lu-
mina prè mare de strigate si de tóte stricaci-
unele din afora, si de se voru padí acéste regule,
atunci copilulu nu se va bolnavi usioru.

In etatea acést'a gresiescu mamele cu de-
osebire, daca invelue copilulu prè strinsu si nu
l'aru pune in culciusu destulu de caldu, séu
l'aru astrucá prè tare si cu manele legate, da-
ca in locu de tietia intrebuintéca petecele cu
mediu de pane moiatu in lapte (tiutele); daca
le da medicina de curatienia (saftelu), daca nu
ingrigesce de curatierea ochiloru; daca in casa
o aeru necuratu, puturos, rece séu prè caldu;
daca nu ingrigesce bine de buricu si de rufe
curate etc.

Din verst'a nounascutiloru trece copilulu
in aceea a sugatoriloru si acést'a tiene de la
a 6 séu 8 di a vietii pana la lun'a 9 séu finea
anului primu. In acésta epoca, a vietii are se
incépa si educatiunea prin o amesurata dedare,
si se comitu atatea gresieli in tractarea copilului
in catu elu patimesce apoi in tóta vieti'a séu ca-
de tempuriu in mormentu.

Nutrementulu se fie la inceputu ca si in
etatea precedenta numai din lapte, aerulu cu-
ratu de 16—19°, scald'a de 26—23°. Tempera-
tur'a trupului de 29—30°. In scald'a se nu se
puna scutecele necurate odata cu copilulu.
Vestmintulu se fie caldurosu si nu prè strinsu.
Peciórele se fie pururea calde. Intiercatulu si
dentitiunea (esirea dintiloru) ceru o deosibita
luare aminte a mameiloru. Celu dantaiu nu
urmédie sub dentitiune si nu dintr'o data éra
sub dentitiune se fie copilulu bine grigitu. —
Educatiunea trupésca are dara de a se întinde
a supra nutrimentulu, semnulu miscarii si a
curatieniei. Nutrimentulu are se conste din
lapte si acést'a se i se dèe copilului atunci candu
plange, mai tardiu se se dedé la nutrimentu
mai regulatu in timpu otaritu cam de 4, 5 ori
pe di, nótea catu se póte se dórma si copilulu
si mam'a. Somnulu are se fie multu si odichnitu
fiindu cá creerulu nu are nici o activitate, cum
se destépta inse sentirile in copilu si somnulu
incepe a se micsiorá, miscarea este de dóue
feliuri: pariva, ce o întreprinde omulu cu copi-
lulu, si activitatea, ce o întreprinde elu insusi,
si acést'a nu e fara insemnatate ca educatiunea
unui copilu. Portarea in bratio in aeru curatu
liberu inse daca se póte mai bine carutiarea
este de recomandat nu inse leganarea utinlarea
radicarea in susu si jos etc. Curatien'i'a adeca

scaldarea copilului in tóte dilele in apa mai
astemperata mai multu rece de catu calda si fre-
carea pelei peste totu este lucrulu celu de cape-
tenia in educatiunea fisica, inse dorere cá la noi
nu se prè padiesce.

Educatiunea spirituala se baséca pe de-
dare si imitatiune. Cea dantaiu cere o con-
secintia pedanta si o désa repetire a acelor
lucruri, cu cari vremu se dedámu copiii astfeliu
ca acést'a se se facu cu incetulu in a dóu'a natu-
ra; éra cea de pre urma cere modele drepte;
amendóue inse au trebuintia de o gradatiune
mai mare dupa cum cresce copilulu. Pana candu
inse voru fi parintii si educatori in aceea
falsa opiniune, cá spiritulu (adeca capacitatea
creerului de a simti de a cugetá si de a vré)
intra in óresi care tempu de sine in trupu,
pana atunci nu póte fi vórba de o educatiune
nationala. Cáci spiritulu intra in trupulu nostru
numai prin portile simtiuriloru, si spiritua-
lea activitate a creierului interitata prin impresi-
unele facute in sensuri numai prin dedare
póte ajunge gradulu de inaltiare cuvinciosu.
Cum cá simtiurile suntu deceptatorii si mid-
locitorii mintii se arata invederatu in defec-
tuositatea loru. Celu orbu si totodata surdu, re-
mane mai fara spiritulu. Cum contribue imita-
tiunea spre desteptarea spiritului omenescu, ne
dau dovedi ómenii crescuti astfeliu, ca din
verst'a cea mai cruda se remana parasi (cum
a fostu Caspar Hauser) séu se aibe intelnire
numai cu animalele, la acestia nu se afla urma
de spiretu omenescu, ci numai maniere dobito-
cesci. Asiá dara inea odata: impresiunile
simtiuriloru, dedarea si imitatiunea punu
temeiu la o educatiune buna séu rea. Se o-
colimu dara totu ce ar fi copilulu o dedare
netrebnicu. Educatiunea spirituala cere dara
deosebitu, ca organele simtiuriloru (ochii, ure-
chile, nasulu, gur'a, pelea) se se sustiena in
stare sanetósa si se se cultive potrivit. In tim-
pulu celu d'antaiu este copilulu tocmai pentru
ca activitatea creierului nu este desteptata prin
impresiuni sensuali fara nici o consecintia, mis-
carea si strigarea lui suntu numai automatice.
Incetulu cu incetulu prin repetite impresiuni
asupra nerviloru sensitivi, asiá dara prin de-
dare se forméca simtiulu de placere si ne-
placere (simtiulu comunu). Trece unu timpu
pana ce póte deosebí copilulu singuraticele
impresiuni. Peste limb'a sugatoriului trece
multu lepte dulce alu mamei sale, pana se i
simta placerea, elu ea asemenca cele mai amari
lucruri asiá de usioru, ca si peptulu mama-sa.
Tocmai asiá este si in tóte cele lalte simtiuri,
si educatorulu are a mana a face copilului prin
dedare o multime de simtiri necesarie cari apoi
de nu se voru iritá siliescu copilulu la sberate
si la fortierea celoru poffite.

Dintre sentiuri se desvólta mai antaiu
pipaitulu inse numai pe buze si face pe copilu,
ca so caute peptulu mama-sa, urmédia vediu-
lu, apoi audiulu si gustulu, in urma mirosulu
si pipaitulu peste totu. Ochiulu care cam
pana la a 4. luna este scurtu la vedere se in-
tórce catra lumina si arata óresi care atentiune,
pana ce pe la a dóu'a luna fipséca obiectele
mai lungu timpu. Acésta privire produce in
creieru cele d'antai impresiuni sensitive (icóne
ne in creieru) care prin privirea repetita se in-
tiparescu mai aduncu si prin acést'a se potu
revocá usioru éra si in memoria. Astfeliu inva-
tia copilulu a cunóscce obiectele si persónele si
a si face inchipuire, adeca conseventa remin-
scintia despre mainante facutele impresiuni
sensitive. — In asemenea modu purcede si
audiulu. La inceputu se cutremura copilulu
numai de sgomotu mare, cu incetulu distinge
tonuri mai tari si mai slabe si cam catra finea
lunci a dóu'a întórce mai nainte ochii apoi si
capulu catra loculu acél'a, de unde vinesonulu.
Catra finea lunci a cincea este atentiunea copi-
lului asemenc impartita intre ambele simtiuri
alu vediuului si audiulu; ambele se sprijonescu
la invetiarea cunóscerii lunei din afara si cu
deosebire distantie: unu sentiu destépta aten-
tiunea copilului pentru cel'a laltu. Acuma ia
si copilulu mai mare interesu la aparitiunile
vediuului si audiulu, la miscare, vorbire la
suatu si cantecu. Elu invétia a cunóscce si a
deosebí vócea si minele mamei sale si ale per-
sóneloru ce-lu impresóra. Acuma i mai placu
tonurile armonice candu nainte i desteptá aten-
tiunea numai cele larmatóric. Daca au ajunsu
sentiuulu vediuului pana la intuitiune apoi copi-
lulu incepe a prinde obiectele (in a treia luna)
inse a dese ori gresiescu, si la inceputu le
apuca numai ceva, éra mai tardiu le si tiene
miska in coci si in colu, apoi cu incetulu le
duce lagura in fine le pipaie si astfeliu invétia

a cunóscce marimea si form'a loru precum s
departarea loru. Cum s'au formatu inchipuirile
de audiulu (in lun'a a 3) incepe copilulu a lál
séu a gagaí care apoi mai tardiu trecu in imita-
tiune de cuvinte. Daca copilulu la privire
unui obiectu séu cunoscerea unei calitati
activitati aude adeseori óresi-care sonu, apoi
prin audirea totu acelu sonu cu incetulu s
produceu inchipuirea totu a acelu obiectu si asi
invétia copilulu a precepe otarite cuvinte dup
insemnetatea loru, mai vertosu numele persón-
loru si ale lucruriloru. Mai tardiu incepe a pr
cepe insemnetatea vórbeloru si a adiectiveloru
inse o dicere legata i este nepreceptata. Surid
rea se obsérva in lun'a a dóu'a, nu inse nain
de 40 de dile, si totdeun'a mai nainte de cat
plansulu cu lacreme. D'abié in lun'a 5. séu
ride cu hohotu si bucuria. Coppii, care prin i
destulirea poftei loru, candu striga, se cresc
cu incetulu in reintia si daca nu li se face des
tulu, ei cérca a strabate la acést'a prin striga
si fortia. Si ací are mam'a a observá momentulu
cáci de va trece, va fi mai cu greu a desrad
ciná o necuviintia ca acést'a. D'abié in a 5. sc
6. luna obsérva copilulu amicitiatea si seri
sitatea cuvinteloru si a manierii, elu invét
acum'a a acéptá si a fi mai rabdatoriu lasand
a se abate pre unu timpu prin impresiunile sen
sitive de la placerile trupesci. In lun'a 7. sé
8. se jóca copilulu de sine si se ocupa cu im
tatiunea. Prin neplacerea produsa de simtiri
unei lipse, si disparuta prin ajutorarea ei, pri
observatiunea, cá dupa o otarita activitate u
média unu otaritu efectu; si cá elu insusi es
in stare a produce de acéste, se ivosce cu inc
tulu o intunecósa representatiune a unui scop
a urmarii timpului si a duratiunei. Cu ca
dara acumu are copilulu in poterea sa facult
tea misicatória, cu atata se forméca mai tare
limb'a, séu grairea, si elu numesce la incepu
lucrurile dupa modulu seu, éra mai tardiu pr
imitatiune asié precum i se spune. Formar
mai departe a limbei se conditiuneza de
audirea celoru ce se graiescu si de la imitar
cuvinteloru; pentru aceea candu vorbimu c
copilulu, avemu se respicámu bine cuvintele.

(Va urmá.)

Pesta 6 maiu

(+) Mane se va redeschide diet'a, — cor-
tele Cziráky subpresedintele casei de sus
inea a provocatu pre magnati ca se convina
capitala pentru tienerea siedintieloru si ca se f
fatia la intempinarea Maiestatei sale imperatulu
carcele va sosí aice poimane. — Multi s'au m
ratu de ce au grabitu cu conchiamarea diet'e
candu restauratiunile comitelorulu inea nu s'a
finitu, si candu deputatii si magnatii suntu in
ocupati cu agitatiunile provinciale, deci se cre
cá diet'a va avé cestiuni momentóse de a de
bate.

Gubernulu voiesce, séu dóra e silitu
eseoutá catu mai de curendu revisiunea legiloru
din 1848 pentru ca se-si implinésca promissi-
nile facute in Viena, asié dara revisiunea cat
se se faca mai multu conformu cerintieloru gu-
verniali de catu necesitatiloru tieriei.

Deputatii nemagiari abunaséma se vor
folosi de ocaziunea binevenita si voru cautá de
se se strafomedic acele legi si-conformu cerin-
tieloru imperióse a le tieriei implinindu dorin-
tiele juste ale natiunalitatiloru conlocuitorie.

Astadi s'a inceputu restauratiunea si i
capitala, — rezultatele ei voru fi fórté inter-
sante, de óra-ce din aceste se voru vedé luptel
cerbiciose ale partitei guverniale si a celei opo-
sitionale. — Adeca parti'a lui Deák precum
in tóta tíer'a asié si in capitala se nisuesce
dovedí cá are majoritate ca si in dieta, ceea
i póte succede fórté lesne, cáci toti factorii tra-
buntiosi i are spre dispusetiune, totusi in unel
locuri a caditu acésta partita, — spre esemplu
in Segedinu la alegerea dirigatiloru au in-
vinsu fórté eclatante cei opositionali si abun-
séma se va mai intemplá asié ceva si in al
parti, — asié in Temisórea inea e fórté veris-
mila invingerea antideachistiloru, — dar ab
naséma mai mare insemnetate vor avé lupte
din capitala, cáci ací in anim'a tieriei unde
alegerea deputatiloru parti'a lui Deák a se
ratu o gloria absoluta daca va cadé séu ca
pucinu se va clatiná catu de bine — si-a pe-
dutu farmeculu.

Deachistii aru fi potutu se incungiu
acesto lupte ale caror'a rezultate sunt fórté du-
bie, inse au aceea slabitiune cá li place a provo-
la demonstratiuni in favórea sa, apoi si parti
opositionala nu dórme si a radicatulu manus

pu ne
a scin
, dec
rile
riati
il
a
cl
ta
vi
ii
C
Co
Don
Ve-ti ser,
nulu Demetriu Jonescu,
itatulu Zarandu, ca se-si
nitatii sale; éca Vi-o spunu io,
ra cu acésta insciintiare, profitu de
e Vi mai scriu si altele.

Sciti bine — cà pretins'a nóstra consti
e, unde numai se póte face se resulte spar
de capete si si omoruri nu arare ori, — me
u se-mi crede-ti — cà nu glumescu, si nu me
giati se Vi-o demustru, càci a-si fi in stare,
mpromite si diet'a tierci, — cà a trecutu cu
erea unele asemenea miscaminte constituiu-
. Nu ve temeti inse, cà de aici, n'amu se
nregistrezu — celu putienu pana in de fatia
asemene actu constituionalu, — póte pentru
cum bine sciti, aici suntu prè putieni ómeni
bratie si pinteni constituionali (!). —

De cate ori s'a spusu si scrisu, cà in comi-
lu acést'a proportiunea magiariloru catra
ani e pare-mi-se ca 1 : 600; ce nu credu de
osu se o mai spunu si io, — si totusi se ve-
ce pretensiuni ridicule propunu, ba chiar
urde; — ci se mergemu in róndu:

Dumnealoru fratii magiari, ómeniconsitu-
nali (!) in ante de venirea noului comite su-
mu in comitatu, au decisu a nu luá parte la
mirea comitelui supremu, firesce pentru cà
lu comite supremu inca, din intemplanu nu
magiaru *) èi romanu. — Ómeni de parola!
i n'au luat parte la primire, din acea sim-
causa inca, cà comitele supremu a venitu
i pe neacceptate, catu n'a fostu posibilu nici
a primire, ce se pregatí-se din partea roma-
loru, si a cati-va frati magiari in asta privin-
mai toleranti.

Ce se vedi inse cu vre-o trei dile mai tar-
a dupa sosirea comitelui! esindu comitele
premu de la cortelulu seu provisoriu in mersu
oficiu ori preambulare mai totu-de-auna crá
comodat de cate unu corifeu, din cei cari nu
ura a-i face primire, si se vedea cum si-dá
a nisuintia ca se-lu capaciteze, a buna séma
espre grelele catusie ce-au portatu magiarii in
cestu comitatu sub comitele supremu Pi-
osiu (?). — Dá, au fostu tempuri de grele sufe-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

slab
la ap
respunsu,
fie straini in
patrie?

Se termina
despre unu scandalu
Halmagiu, ci nefiindu bine inform
se ve refereze despre acel'a altulu mar
petentu.

Curticlu (cottulu Aradului) 30 apr. 1867.

Eri dupa amédiadi tienù intieleginti'a de
aici si din Macea, cu poporulu coadunatu din
ambele comune, consultare amicabila despre
aceea, cum avemu a ne acomodá la desemnarea
noului ablegatu din cerculu alegatoriu Pecic'a,
si a ne castigá deplina convingere cà pre cine
ar dorí majoritatea poporului se ni fie de able-
gatu in loculu Il. D. Demetrin Jonescu
comite sup. din cottulu Zarandului si fostulu ab-
legatu in cerculu Pecic'a. Deci cu bucuria adu-
cemu la cunoscentia on. publicu, cumca la con-
sultarea acést'a a sucursu unu numeru de po-
poru economu imposante, care cu unanimitate
nestramutavera, intielegendu-ne aici, firesce si
pre noi si-pusera tóta increderea loru in bar-
batulu doririloru si a constantiei in Sp. D. Ni-
colae Philimon, in acelu barbatu in care a avutu
incredere deplina si Giorgiu Popa repau-
ratulu in Domnulu comite supremu; dorimu
dara noi curticienii si macenii ca Sp. D. Nicolae
Philimou se fie ablegatu in Cerculu Pecic'a. Ni
place a credo cà daca amintitulu D. va si avé
dintre fratii magiari vre-unu rivalu séu con-
tra candidatu, — dintra romanu inse nici in unu
casu nu va fi, pontru cà presupunemu cumca
nici unu romanu adeveratu natiunalistu si pa-
triotu nu voiesce ca voturile romaniloru se se
inparta, si prin aceea caus'a nóstra se se peri-

" "			
" "			
" "			
" "			
" "			
" "	tabaci (Gă)		
" "	Romani'a		
" "	óie din Banat		
" "	comuna, grósa		
" "	óie din Banatu tig		
" "	véra din Besarabi'a		
Unsóra	de porcu		
Slanin'a	afumata	4	
Cér'a	din Banatu si din Un-		
	gari'a, cea galbena	125	
	cea nalbita	145	
Prunele	uscate, din 1865	19 1/2	"
Zaharulu	Raffinade	31	
"	Melis	29	— 30.50
"	Lompen	27 1/2	— 27 1/2
Gravulu	din Banatu	89	Ʒ metiul 6 fl. 40 cr.
Ordiulu		70	" " 3 10 "

3. „An
forte

*) Si spre acestu scopu ar fi de doritu se procedeti in
contielegere casi la alegerile trecute, in cari disci-
plin'a romaniloru aradani reportá pretotindene
triumfu.

*) In B
sec
**) As

Red.

...precum s...
 ...hipuirile...
 ...lu a lál...
 ...in imita...
 ...privire...
 ...alitati s...
 ...nu, apo...
 ...cetulu s...
 ...tu si as...
 ...nte dup...
 ...persóra...
 ...epe a p...
 ...ctivelor...
 ...Suridó...
 ...se naint...
 ...de cat...
 ...5. séu...
 ...prin in...
 ...se cresc...
 ...face des...
 ...striga...
 ...mentulu...
 ...desrad...
 ...a 5. sé...
 ...si seric...
 ...invét...
 ...lasand...
 ...nile ser...
 ...a 7. sé...
 ...cu imi...
 ...simtire...
 ...ei, pri...
 ...ate un...
 ...usi est...
 ...cu ince...
 ...scopu...
 ...u cat...
 ...faculta...
 ...tare...
 ...nceput...
 ...fu pri...
 ...rmare...
 ...de 3...
 ...nita...
 ...mu, 5...
 ...tel...
 ...4...
 ...0 3...
 ...7...
 ...8...
 ...8...
 ...89...
 ...73.76...
 ...137...
 ...123.75...
 ...86...
 ...85...
 ...29.50...
 ...23...
 ...24...
 ...21.50...
 ...16.50...
 ...21...
 ...13.50...
Obligatiuni desarscinátore de pament:
 Cele din Ungaria 71.50 7
 „ Banatul tem. 71. — 7
 „ Bucovina 66.75 6
 „ Transilvania 66.50 6
Actiuni:
 A bancei natiunali 724. — 72
 „ de oredet 166.50 16
 „ scont 600. — 60
 „ anglo-austriace 91.50 9
 A societatei vapor. dunar. 467. — 46
 „ „ Lloydului 175. — 18
 A drumului ferat de nord 164.80 16
 „ „ „ stat 199.70 19
 „ „ „ apus (Elisabeth) .. 134.50 13
 „ „ „ sud 193.50 19
 „ „ „ langa Tisa 147. — 14
 „ „ „Lemberg-Czernowitz .. 173.50 17
Bani:
 Galbenii imperatesci 6.20
 Napoleond'ori 10.52 1
 Friedrichsd'ori 11.05 1
 Suverenií engl. 13.10 1
 Imperialii rusesci 10.75 1
 Argintulu 129.35 12

Comunicatiunea pe Dunare.

...trile sale de la 15 apr. n. a. c. in tóte vinerile la médiadi. — Mersulu rapede: De la V ien'a la Orsiova, Giurgiu, Galati si Constantino...
 ...de la Vien'a catra Pest'a in tóte marti la médiadi
Galati si Constantinopole,

Comunicatiunea posteloru.

...minute dupa médiadi, sosesc in Clusiu...
 ...8 óre 40 minute. Costa 10 fl. 92 cr.
 ...6 óre 40 minute demanét'a.
 ...2 óre 15 minute
 ...20 fl. 2 cr.
 ...7 óre sér'a, sosesc in Arad la 1 óra 45 mi-
 ...la 6 óre deman, sosesc in Sibii la 1 óra 30 min. dupa
 ...min. Costa 20 fl. 44 cr.
 ...12 óre diu'a, sosesc in Temisiór'a la 7 óre 40 mi-
 ...ca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 óre demanét'a, sosesc in
 ...26 3/4 mile, tiene 24 óre. Costa 14 fl. 98 cr.
 ...ca domínece'a, marti-a, mercuri-a si vineric-a la 6 óre sér'a, sosesc
 ...diu'a urmatóre.

„ **Temisiór'a la Arad** pléca in tóte dilele la 6 óre dem. sosesc in A. la 11 óre 45 m. diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 óre 45 min. Costa 3 fl. 8 cr.
 „ **Arad la Temisiór'a** pléca in tóte dilele la 2 óre dupa médiadi, sosesc la 7 óre 45 min. diu'a.
 „ **Sibii la Clusiu** pléca in tóte dilele, la 3 óre d. m. sosesc la 9 óre 20 min. deman. Cale de 21 3/4 mile, tiene 18 óre 20 min.
 „ **Clusiu la Sibii** pléca in tóte dilele la 5 óre dupa méd. sosesc la 11 óre 50 min. diu'a.
 „ **Sibii la Brasiovu** pléca in tóte dilele la 5 óre dupa méd. sosesc la 7 óre 25 min. diu'a. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 óre 25 min. Costa 12 fl. 18 cr.
 „ **Brasiovu la Sibii** pléca in tóte dilele la 7 óre sér'a, sosesc la 9 deman.
 „ **Sibii la Muresiu-Osiorheiu** pléca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 óre sér'a, sosesc la 1 óra 5 min. d. m. Cale de 19 1/4 mile, tiene 18 óre 5 min. Costa 10 fl. 78 cr.
 „ **Muresiu-Osiorheiu la Sibii** pléca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 óre deman. sosesc la 2 óre 35 min. nóptea.